



รายงานการวิจัย

เรื่อง

การสร้างนวัตกรรมต้นแบบโรงเรียนของผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21

เขตพัฒนาการท่องเที่ยว 12 เมืองต้องห้ามพลาด

Innovative School Prototype of the Elderly In the 21St Century
to the 12 Cities Hidden Gem

ผศ.วิภาดา มุกดา

ผศ.ดร.สรินยา สมบุญ

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต



รายงานการวิจัย

เรื่อง

การสร้างนวัตกรรมต้นแบบโรงเรียนของผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21
เขตพัฒนาการท่องเที่ยว 12 เมืองต้องห้ามพลาด

Innovative School Prototype of the Elderly In the 21st Century
to the 12 Cities Hidden Gem

ผศ.วิภาดา มุกดา

ผศ.ดร.สรินยา สมบุญ

(คณะวิทยาการจัดการ)

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินด้านการวิจัย ปีงบประมาณ 2562)

หัวข้อวิจัย	การสร้างนวัตกรรมต้นแบบโรงเรียนของผู้สูงวัยในศตวรรษที่ 21 เขตพัฒนาการท่องเที่ยว 12 เมืองต้องห้ามพลาต
ผู้ดำเนินการวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิภาดา มุกดา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรินยา สมบุญ
ที่ปรึกษา	ดร.กชกร ชำนาญกิตติชัย
หน่วยงาน	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ปี พ.ศ.	2562

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการสร้างนวัตกรรมต้นแบบโรงเรียนของผู้สูงวัยในศตวรรษที่ 21 เขตพัฒนาการท่องเที่ยว 12 เมืองต้องห้ามพลาต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยแจกแบบสอบถามกับผู้สูงอายุ จำนวน 400 คน และสัมภาษณ์กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 36 คน พร้อมทั้งดำเนินการสนทนากลุ่ม จำนวน 20 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำผลที่ได้จากสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และตีความแล้วนำมาสรุปข้อมูลเพื่อนำไปสู่การนำเสนอแนวทางการสร้างนวัตกรรมต้นแบบโรงเรียนของผู้สูงวัยในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 อายุผู้สูงอายุส่วนใหญ่ อายุ 65-69 ปี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.75 สถานภาพของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ สมรส จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 69.25 ระดับการศึกษาของผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 77.50 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 80.25 แหล่งที่มารายได้ของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้จากรัฐบาล (รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ) จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.75

2. สภาพความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก คือ ด้านอาหารและโภชนาการ ผู้สูงอายุดูแลตนเองในการลด ละ เลิก สิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น บุหรี่ เหล้าและพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ส่วนด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ผู้สูงอายุพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่มีอากาศถ่ายเท แสงสว่างเพียงพอ ส่วนด้านสุขภาพกาย ผู้สูงอายุปฏิบัติตามคำแนะนำของบุคลากรสาธารณสุขเมื่อท่านเจ็บป่วยหรือไม่สบาย ส่วนด้านจิตใจ ผู้สูงอายุทำจิตใจให้เบิกบานอยู่เสมอไม่ให้ตนเองเกิดความเครียด หงุดหงิด ท้อแท้หรือสิ้นหวัง ด้านสุขภาพจิต ผู้สูงอายุรู้สึกอารมณ์ดีไม่มีความเครียดในการดำเนินชีวิต ด้านการออกกำลังกาย ผู้สูงอายุทำกิจกรรมในเวลาว่างเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง เช่น เดินเล่น ช่วยงานบ้าน ดูแลต้นไม้ เป็นต้น

3. การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก คือ ด้านสุขภาพกายและจิตใจ ผู้สูงอายุได้รับความรู้เรื่องการบริหารโภชนาการที่มีประโยชน์ยาที่ถูกต้องวิธี ระดับปานกลาง คือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้สูงอายุได้รับการฝึกอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ส่วนด้านเศรษฐกิจและรายได้ ผู้สูงอายุได้รับความรู้เรื่องสวัสดิการเบี้ยยังชีพและสิทธิประโยชน์ที่ผู้สูงอายุควรได้รับ ส่วนด้านนันทนาการ ผู้สูงอายุต้องการฝึกอบรมเรื่องการเกษตร การรักษาโรคด้วยสมุนไพร การจัดกิจกรรมทัศนศึกษาเพื่อการท่องเที่ยว

4. แนวทางการสร้างนวัตกรรมต้นแบบโรงเรียนของผู้สูงวัยในศตวรรษที่ 21 เป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งกายและใจ ส่งเสริมการพัฒนาด้านอาชีพและการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุให้สามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาความรู้ประสบการณ์ให้กับเพื่อนผู้สูงอายุและประชาชนในชุมชนได้ โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ คือ 1) ด้านสุขภาพกายและจิตใจ ได้แก่ กิจกรรมสุขภาพอนามัย กิจกรรมอาหารเพื่อสุขภาพ กิจกรรมการพัฒนาจิต 2) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ 3) ด้านนันทนาการ ได้แก่ กิจกรรมเพื่อการออกกำลังกาย กิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมงานอดิเรก 4) ด้านเศรษฐกิจและรายได้ ได้แก่ กิจกรรมการเกษตร กิจกรรมเรื่องภูมิปัญญาไทย กิจกรรมเรื่องกฎหมาย กิจกรรมเทคโนโลยีการสื่อสารสำหรับผู้สูงอายุ

Research Title	Innovative School Prototype of the Elderly In the 21 st Century to the 12 Cities Hidden Gem
Researcher	Assoc. Prof. Wipada Mukda Assoc. Prof. Dr.Sarinya Somboon
Research Consultants	Dr.Kochakorn Chamnankittichai
Organization	Faculty of Management Science of Suan Dusit University
Year	2019

This research aimed to study the guidelines to create innovative school prototype of the elderly in the 21st century to the cities hidden gem. The research tools were the questionnaire and interview. The questionnaires were taken from the elderly amount 400 people and the interviews were taken with the related group amount 36 people and focus group amount 20 people. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results from the in-depth interview and focus group were used for the content analysis, synthesis, and interpretation for the conclusion which led to propose the guidelines to create innovative school prototype of the elderly in the 21st century as follows:

The result found that:

1. The elderly were mostly female amount 252 people (63.00%). The age was mostly 65-69 years old, 155 people (38.75%). The marital status was mostly marriage, 277 people (69.25%). The education level was mostly primary school, 310 people (77.50%). The monthly revenue was mostly below 10,000 baht, 321 people (80.25%). The source of revenue was mostly came from government (government pension for the elderly), 119 people (29.75%).

2. The living condition of the elderly was in the high level in food and nutrition aspect. The elderly take care themselves by reduce, avoid, quit the unhealthy things, such as cigarettes, alcoholic drinks, and any risky behaviors. For the residence and environment, the elderly satisfied with the air circulation and sufficient light in the residence. For the physical health, the elderly followed the instructions of health officers when became ill. For the mentality, the elderly became cheerful to avoid the stress, frustration, discouragement, and depression. For the mental health, the elderly were in good-tempered with no stress in lifestyle. For the exercise, the elderly had free time activities for body strength, such as walking, housekeeping, planting, etc.

3. The learning promotion of the elderly was in the high level in physical and mental health aspect. The elderly gained knowledge about healthy eating and the use of pills. The social relationship aspect was in the moderate level, the elderly received occupational training to generate income, for the economic and income, the elderly gained knowledge about pension welfare and benefit for the elderly. For the recreation, the elderly required agricultural training, herbal medicine treatment, and field trip activities.

4. The guidelines for innovative school prototype of the elderly in the 21st century were to support and develop the elderly to have better quality of life in both physical and mental aspect, to promote occupational development and potential development of the elderly to have ability to share knowledge and experience to friends and people in community. The activities were 1) physical and mental health Activity: health and sanitation activity, healthy food activity, mental development activity 2) social relationship activity: social activity, community service activity 3) recreational activity: exercise activity, travel activity, hobby 4) economic and income activity: agricultural activity, Thai wisdom activity, activity about law, communication technology activity for the elderly.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง “การสร้างนวัตกรรมต้นแบบโรงเรียนของผู้สูงวัยในศตวรรษที่ 21 เขตพัฒนาการท่องเที่ยว 12 เมืองต้องห้ามพลาต” ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีและผู้ให้คำปรึกษา ดร.กชกร ชำนาญกิตติชัย ซึ่งเป็นผู้ให้คำปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะแก้ไขในส่วนที่มีข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ตลอดจนขอขอบคุณผู้ประกอบการธุรกิจและผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญทุกท่านในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมต้นแบบโรงเรียนของผู้สูงวัยในศตวรรษที่ 21 เขตพัฒนาการท่องเที่ยว 12 เมืองต้องห้ามพลาต ซึ่งผลที่ได้เป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งกายและใจ ส่งเสริมการพัฒนาด้านอาชีพให้กับผู้สูงอายุและการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุให้สามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาความรู้ประสบการณ์ให้กับเพื่อนผู้สูงอายุและประชาชนในชุมชนได้

ท้ายที่สุดคือ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสวนดุสิตและสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้

คณะผู้วิจัย

2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	7
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต	12
แนวคิดเกี่ยวกับการใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	19
แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	22
แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมต้นแบบ	28
แผนยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)	30
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
กรอบแนวคิดในการวิจัย	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
การวิเคราะห์ข้อมูล	46

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	จำนวนผู้สูงอายุ แยกตามจังหวัด 12 เมืองต้องห้ามพลาต	42
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	48
4.2	แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ	50
4.3	แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ด้านสุขภาพกาย	51
4.4	แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ด้านจิตใจ	52
4.5	แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม	53
4.6	แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ด้านอาหารและโภชนาการ	54
4.7	แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ด้านการออกกำลังกาย	55
4.8	แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ด้านสุขภาพจิต	56
4.9	แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ	57
4.10	แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านสุขภาพกายและจิตใจ	57
4.11	แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	58
4.12	แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านนันทนาการ	60
4.13	แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านเศรษฐกิจและรายได้	61
4.14	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	62

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	41